

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ในบทนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

Rajabhat Mahasarakham University

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีภูมิลำเนา อยู่ในพื้นที่อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 43 กลุ่ม สมาชิกทั้งหมด 1,236 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้มีการกระจายของข้อมูลจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) มีวิธีการเลือกตัวอย่างดังต่อไปนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของยามานะ (Yamane) ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร. 2535 : 10 – 12) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย

n = จำนวนหรือขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้ = 0.05

ซึ่งจำนวนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภออาจสามารถมีทั้งสิ้น 43 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 1,236 คน

แทนค่า

$$n = \frac{1,236}{1 + 1,236 (0.05)^2}$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

$$n = 301$$

Rajabhat Mahasarakham University

1.2.2 เมื่อได้ขนาดตัวอย่างแล้ว นำมาคำนวณหาหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยตามจำนวนสมาชิก ดังนี้

จากสูตร

$$n_1 = \frac{n N_1}{N}$$

โดย

n_1 = ขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N_1 = จำนวนสมาชิกของกลุ่มแต่ละกลุ่ม

N = จำนวนสมาชิกของกลุ่มที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวอย่าง เช่น บ้านแจ่มมีสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 20 คน จะได้หน่วยตัวอย่าง ดังนี้

$$= \frac{301 \times 20}{1,236}$$

$$= 5$$

ผลการคำนวณหาหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยทั้ง 43 กลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยทั้ง 43 กลุ่ม

ที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	หน่วยตัวอย่าง ในแต่ละกลุ่มย่อย
1	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแจ่ม	20	5
2	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนยาง	20	5
3	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำนาบ้านสำโรง	20	5
4	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยน้ำ	20	5
5	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรพัฒนาอาชีพบ้านเหล่าลิง	84	20
6	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม-ทอดผ้า	30	7
7	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านน้ำคำ	58	14
8	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนน(นางสุดใจ ศาลาธรรม)	20	5
9	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโพนเมือง (นางเพ็ญศรี เบญจจันทร์)	20	5
10	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านกอก	20	5
11	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร(นางสุพิน ภูโชดา)	26	6
12	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ม.8 ต.โพนเมือง	56	13
13	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนน ม.11 ต.โพนเมือง	50	12
14	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอาสาสมัครในชนบท ม.13 ต.โพนเมือง	36	9
15	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแว้ง ต.หนองขาม	20	5
16	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเมืองหลวง ต.หนองขาม	20	5
17	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเป่า ต.หนองขาม	20	5
18	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านยางน้อย ต.หนองขาม	72	17
19	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ม.7 ต.หนองขาม	24	6
20	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองขาม (นางสาว อุลมาน)	60	14

ที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	หน่วยตัวอย่าง ในแต่ละกลุ่มย่อย
21	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวหนอง ต.หนองบัว	20	5
22	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเหล่า ต.หนองบัว	20	5
23	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองก่อง ต.หนองบัว	10	2
24	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านอึ้ง ต.หนองบัว	16	4
25	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัว ม.10 ต.หนองบัว	20	5
26	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทองหลาง ต.หนองหมื่นถ่าน	20	5
27	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแจ่มเหนือ ต.หนองหมื่นถ่าน	20	5
28	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแจ่มใต้ ต.หนองหมื่นถ่าน	20	5
29	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (นางสุนิรัตน์ โคชานันท์)	20	5
30	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (นายรต เสวีการ)	20	5
31	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านฟ้าเต็ม ต.หนอง	33	8
32	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านกลอย ต.หนอง	20	5
33	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยสำราญ ต.หนอง	20	5
34	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (นางประมุต โสรี) ต.หนอง	40	10
35	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านรวมไทย ต.โหรา	20	5
36	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโหรา	20	5
37	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนนารี ต.โหรา	20	5
38	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองม่วงส้ม ต.โหรา	20	5
39	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองนาหล้า ต.โหรา	20	5
40	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (นางทองม้วน พันหนองบัว) ต.โหรา	51	12
41	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ม.10 ต.โหรา	20	5
42	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสำราญ ต.อาจสามารถ	20	5
43	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (นางสุนีย์ มงคลอินทร์) ต.อาจสามารถ	50	12
	รวม	1,236	301

ที่มา : ข้อมูลองค์กรชุมชนอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด (2545 : 8)

1.2.3 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยรวมชื่อสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แล้วจับสลากออกมาจนครบตามจำนวนกลุ่มย่อยต่างๆ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 301 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้ปรับปรุงจากแบบสอบถามของ กิตติพงษ์ พิพิธกุล (2544 : 113 - 121)

ในการสร้างแบบสอบถามครั้งนี้ผู้วิจัยได้ แบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ในครัวเรือน การถือครองที่ดินและความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับ

โดยข้อความความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับจากกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้กำหนดความคาดหวังออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบกำหนดเป็นตัวเลขและได้กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

คาดหวังมาก	กำหนดค่าคะแนนเป็น	2
คาดหวังน้อย	กำหนดค่าคะแนนเป็น	1
ไม่คาดหวัง	กำหนดค่าคะแนนเป็น	0

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ข้อความถามเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้แบ่งระดับคะแนนการมีส่วนร่วมเป็น 3 ระดับ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบกำหนดเป็นตัวเลขและได้กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

เคยเข้าร่วมทุกครั้ง	กำหนดค่าคะแนนเป็น	2
เคยเข้าร่วมบางครั้ง	กำหนดค่าคะแนนเป็น	1
ไม่เคยเข้าร่วม	กำหนดค่าคะแนนเป็น	0

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่ม
แม่บ้านเกษตรกร ได้แบ่งระดับคะแนนปัญหาที่เป็นอุปสรรค เป็น 3 ระดับ โดยใช้มาตราส่วน
ประมาณค่าแบบกำหนดเป็นตัวเลขและได้กำหนดค่าคะแนน ดังนี้

ระดับปัญหามาก	กำหนดค่าคะแนนเป็น	2
ระดับปัญหาน้อย	กำหนดค่าคะแนนเป็น	1
ไม่มีปัญหา	กำหนดค่าคะแนนเป็น	0

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ตาม
ความเหมาะสม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างแบบสอบถามลักษณะพื้นฐานทางสังคม ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นอุปสรรค
ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
เพื่อขอคำแนะนำและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาวิจัยทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรงและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
ที่สร้างขึ้น ดังนี้

3.1 การทดสอบค่าความเที่ยงตรง ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นจากกรอบแนวคิด
ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้คำตอบครอบคลุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้นำไป
ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ให้มีความเที่ยงตรงสมบูรณ์

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย นายปรีดา นวนรักษา ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ 8 สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
นายบุรุษพัฒน์ ศรีโคตร ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านหนองขาม สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
และนายเฉลิมชัย ชาญวิจิตร ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ระดับ 7 เชี่ยวชาญด้านการประเมิน
โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ

3.2 การทดสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้
กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้านที่มีลักษณะใกล้เคียง ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา
ครั้งนี้ จำนวน 40 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์
อัลฟ่าของครอนบักมีแบบสอบถามความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับในการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิก และปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
ค่าเท่ากับ 0.84, 0.80 และ 0.82 ตามลำดับ

3.3 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า
ที่หาความเที่ยงตรงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน
แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาอำนาจการจำแนกรายข้อระหว่างกลุ่มสูง 25% กับกลุ่มต่ำ 25% โดยใช้วิธี
หาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายข้อตามวิธีการของ t -test แล้วเลือกข้อที่มีค่า t สูงไว้
(อาจใช้ 1.75 ขึ้นไปซึ่งหมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05) ใช้เป็นแบบวัดตัวแปรดังกล่าวต่อไป
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2530 : 238)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัย
จะทำการเก็บและควบคุมการจัดเก็บด้วยตนเอง

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยจะศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐาน
ที่จำเป็น เช่น จำนวนกลุ่มและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม
แม่บ้านเกษตรกรจากงานพัฒนาชุมชนอำเภออาจสามารถ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดเข้ารหัสและประมวลผลวิเคราะห์ ข้อมูล ด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการจัด ตัวแปรบางตัว ดังนี้

5.1 ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคมและลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของข้อมูล

5.2 ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ใช้สถิติค่าเฉลี่ย เลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5.3 ระดับการมีส่วนร่วมและระดับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก กลุ่ม นำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังประโยชน์จากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.34- 2.00	คาดหวังมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67-1.33	คาดหวังน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00-0.66	ไม่คาดหวัง

ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.34- 2.00	มีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67-1.33	มีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00-0.66	ไม่มีส่วนร่วม

ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.34- 2.00	มีปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67-1.33	มีปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.00-0.66	ไม่มีปัญหา

5.4 การทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ใช้สถิติค่าไคสแคว์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และใช้ค่าक्रमเมอร์วี เพื่อวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร